

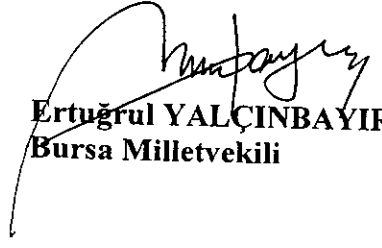

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Genel ve Madde Gerekçeleri ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini ve bilgilerinizi takdirlerinize arz ederim.02.05.2005

Ertuğrul YALÇINBAYIR
Bursa Milletvekili

EKLER :

- Ek-1 (Teklif Metni)
- Ek-2 (Genel Gerekçe)
- Ek-3 (Madde Gerekçeleri)

GENEL GEREKÇE

Türk Ceza Kanunu 26.09.2004 gün ve 5237 Sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiş ve İmar Kirliliğine neden olma başlıklı 184 ncü maddesi kanunun Resmi Gazetede yayım tarihi olan 12.10.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. “Çevrenin kasden kirlenmesi” başlıklı 181 nci maddesinin birinci fıkrası ile “Çevrenin taksirli kirlenmesi” başlıklı 182 nci maddesinin birinci fıkrası ile yayımı tarihinden itibaren iki yıl sonra, 1 Nisan 2005 de yürürlüğe girmesi gereken diğer hükümleri ise 5328 sayılı yasa gereği 1 Haziran 2005 de yürürlüğe girecektir.

Türk Ceza Kanunu’nun hükümlerinin yürürlüğe gireceği 1 Nisan 2005 öncesi yapılan tartışmalar sonucu kanunun yürürlüğü 31 Mart 2005 günü ve 5328 sayılı yasa ile 1 Haziran 2005’e ertelenmiştir.

Kanunun yürürlüğe girme sürecinde özellikle Basın ve Yayın yoluyla işlenen suçlar itibariyle yoğun tartışmalar yaşanmış ve Çeşitli Gazeteciler Dernekleri ve oluşumlar aktif rol üstlenerek konu ile ilgili çeşitli önerilerde bulunmuşlardır.

Kanunların oluşumunun Bakanlar Kurulu Tasarısı veya Milletvekillerinin tekliflerinden kaynaklandığı dikkate alınarak, basın ve yayın organlarının örgütlü temsilcilerinin katıldığı görüşlerini esas alarak işbu değişiklik teklifi sunulmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS) düşünceyi açıklama ve haberleşme özgürlüğünü düzenlemiştir. AİHS 10 ncu maddesi

“Madde 10.- Herkes düşünceyi açıklama hakkına sahiptir. Bu hak düşünce hürriyetini ve resmi makamların müdahalesi ve memleket sınırları söz konusu olmaksızın, haber veya fikir almak veya vermek özgürlüğünü içerir. Bu madde, devletlerin radyo, sinema veya televizyon işletmelerini bir izin rejimine tabi kılmasına engel değildir.

Bu hürriyetlerin kullanılması, ulusal güvenliği, toprak bütünlüğü, kamu güvenliği, düzenin korunması, suçu önlenmesi, sağlığın ya da ahlakın ve başkalarının şöhret ya da haklarının korunması için, demokratik bir toplumda zorunlu önlemler niteliğinde olarak, gizli haberlerin açıklanmasının engellenmesi ya da yargı erkinin üstünlüğünün ve tarafsızlığının sağlanmasını bakımından, kanunla belirli işlemlere, koşullara, sınırlamalara ya da yaptırımlara bağlı tutulabilir.”

AİHM’nin bu maddeye ilişkin içtihatları oldukça zengindir.

1982 Anayasasında yapılan değişikliklerle başta düşünceyi açıklama özgürlüğü olmak üzere tüm temel hak ve özgürlüklerde AİHS paralelinde değişiklikler yapılmış ve ayrıca uluslararası sözleşmelerin üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir.

Basın özgürlüğünün; kamuoyuna yöneticilerin düşüncelerini ve tavırlarını öğrenme ve değerlendirme, kamuda olanlardan haber alma ve haber verme ve kamuoyunun endişelerini anlatma ve yorumlama ve fırsatını verdiğini, kamuoyunu oluşturmada, yolsuzluk ve yozlaşmanın önlenmesinde etkilerini dikkate alarak; basın ve yayın yoluyla işlenen suçlarda, özel cezalandırma veya cezaları özel olarak artırma yoluna gidilmesinin basın özgürlüğünü özünde zedeleyebileceği endişesiyle, aynı suç için basın ve yayın organlarına mahsus özel

düzenlemelerden kaçınılması gerekmektedir. Basın ve yayına karşı kabul edilen yaptırımlar orantılı olmalı ve basın ve yayın aleyhine özel yaptırımlar ve ceza arttırım sebebi kabul edilmemelidir. Basın ve yayın sadece hoş giden veya zararsız ya da tepki yaratmayan haber ve düşünceleri açıklayacak ve yayacak değildir aksine, halkın ve/veya yöneticilerin bir kısmına ters düşen, şoke eden ya da üzüntüye sevk edecek haberleri ve düşünceleri de açıklayabilecek ve yayabilecektir. Çoğulculuk, hoşgörü, demokratik bir toplum bunları da kapsar.

Türk Ceza Kanunu'nun bazı maddelerinde yazılı suçlar basın ve yayın yoluyla işlendiğinde ya cezalar arttırılmakta veya özel yaptırım öngörülmektedir. Bu suçlardan bir kısmında doğrudan doğruya **"basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde"** ibaresi geçmektedir. **Örneğin;**TCK 84,125,132,133,134,213,214,215,216,217,220,267,269,285,288, 299.305 ve benzeri maddelerde aleniyetin basın ve yayın yoluyla sağlanması halinde cezalar ayrıca arttırılmaktadır. Bu tür düzenlemeler basın ve yayını bu yolla caydırmak veya suçu önlemekten çok özünde basın özgürlüğünü zedelemektedir.

Yeni Ceza Kanununda suçların basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, cezalar için özel olarak arttırıma gidilmesi özel bir kasta yönelik olmamaktır.

Anılan maddelerdeki suçlar basın ve yayın yoluyla işlensin veya işlenmesin suçtur. Suçun vasfında değişiklik yoktur. Basın ve yayın yolu sadece cezanın artırım nedenidir. Anılan suçların alenen işlenmesi cezaların artırım nedenlerinden biridir. Aleniyetin özel hali olan basın ve yayın yoluna atıfta bulunularak yeni ve yarı bir arttırım nedeni ihdas edilmesi, basın ve yayını; suçların ve eylemlerin etken nedeni intibahı uyandırmakta ve bu nedenle basın ve yayının sınırlandırma yoluna gidildiği anlayışını çağrıştırmaktadır.

Belirtilen nedenlerle suçların **"basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde"** cezalar için özel arttırım nedeni sayma anlayışından vazgeçilmesini teminen kanun metninden **"basın ve yayın yoluyla suçların işlenmesi halinde"** şeklindeki maddelerin, fıkraların, cümlelerin ve ibarelerin çıkarılması önerilmektedir.

Teklifin birinci maddesiyle; bazı maddelerinin veya fıkra veya cümle veya ibarelerinin kanun metninden çıkarılması istenmiştir.

Teklifin ikinci maddesiyle de; bazı maddelerde değişiklikler önerilmiştir. Bu önerilerle basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde olayda kamu yararı bulunması durumunda kişiye ceza verilmeyeceği öngörülmüştür. Değişiklik önerilen maddeler 127,133,134 ve 285 nci maddelerdir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Türk Ceza Kanununda özel arttırım nedeni sayılan “**suçu basın ve yayın yoluyla işlenmesi hali**” ni düzenleyen aşağıdaki maddeler, fıkralar, cümleler, ibareler kanun metninden çıkarılmıştır. Suç ortadan kaldırılmamış sadece özel arttırım nedeni metinden kaldırılmıştır. Şöyle ki:

a- 84 ncü madde intiharı düzenlemiştir. İntiharın “**alenen teşvik edilmesi**” suçtur. Aleniyet cezalandırılırken aleniyet kapsamındaki “**basın ve yayın yolu işlenmesi hali**” nin özel olarak cezalandırılması basını özel şiddet sebebi saymaktır. “**Aleniyet**” hali cezalandırılmışken “**basın ve yayın yolu**” nun ayrıca cezalandırılması yersizdir.

b- 125 nci madde “**Hakaret**” suçunu düzenlemiştir. Hakaret suçtur. Alenen hakaret cezanın arttırılma nedenidir. “**Basın ve Yayın Yolu**” alenen hakaret kapsamındadır. Basın ve Yayın Yolu’nun ayrıca arttırım nedeni sayılması orantısızdır. Aleniyet hali yeterlidir.

c- 132 nci maddeye göre haberleşmenin gizliliği suçtur. Bu gizliliği hukuka aykırı şekilde ifşa etmek cezanın arttırım nedenidir. Basın ve Yayın Yolu ile yayımlanma, gizliliğin ifşa kapsamındadır. Özel olarak arttırım yoluna gidilmemek gerekir.

d- Özel hayatın gizliliğinin ihlâl suçu 134 ncü madde ile düzenlenmiş ve bu suçtaki fiilleri ifşa edenler için ceza arttırılmıştır. Suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi ifşanın özel halidir. İfşa yeterli arttırma nedenidir. İkinci arttırmaya gerek yoktur.

e- Kamu barışına karşı suçlar Ceza Kanununun 213,214,215,216 ve 217 nci maddelerinde yazılı olan, “**Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit**”, “**suç işlemeye tahrik**”, “**suç ve suçluyu övme**”, “**halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama**”, “**kanunlara uymamaya tahrik**” suçlarıdır. Bu suçları alenen işleyenler hakkında ceza arttırılarak verilir. Aleniyet unsuru içinde yer alan “**Suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi hali**” ni ayrıca arttırma nedeni saymak yersizdir, orantısızdır,düzenleme özünde düşünce ve basın özgürlüğünü hedef alır niteliktedir.

f- Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak 220 nci madde ile cezalandırılmış ve (8) fıkra halinde özel olarak düzenlenmiştir. Cezanın özel arttırımı sebepleri arasında basın ve yayın yolu ile suçun işlenmesi halini düzenlemeye gerek yoktur.

g- Ceza Kanunun 269 ncu maddesinde Etkin Pişmanlıkla ilgili maddede iftira suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde iftira edenin etkin pişmanlıktan yararlanamayacağı belirtilmiştir. İftira, adli bir konu ile ilgilidir. İftira suçu basın ve yayın yoluyla işlenemez suçlardandır. Bir suçun iftira olarak kabûlü o konudaki ihbar veya şikâyetin haksız olduğuna yargı merciinin karar vermesi ile mümkündür. 269/5 fıkrası gereksiz ve yersizdir.

h- Gizliliğin ihlâli suçu 285 nci maddede yazılıdır. Gizliliğin alenen ihlâli cezanın arttırılma nedenidir. Basın ve Yayın Yolu’nun ayrıca arttırım nedeni sayılmasına gerek yoktur.

ı- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs 288 nci maddede yazılıdır.

Adil yargılamanın unsurlarından biri de yargılamanın aleni olmasıdır. Basın ve yayın yoluyla, aleni bir yolla, aleniyetin ihlâlini anlamak zordur. Adil yargılamayı aleni olarak değil gizli olarak etkilemek söz konusudur. Bu nedenle fıkra madde metninden kaldırılmalıdır.

j- Cumhurbaşkanına hakaret suçtur. Bu suçun alenen işlenmesi, cezanın artırımı nedenidir. Aleniyetin özel hali olan **“basın ve yayın yolu”** nu ayrıca özel artırım nedeni saymak yersizdir, orantısızdır, özünde düşünce ve eleştiri özgürlüğünü sınırlandırmaktır.

k- Ceza Kanununun 305 nci maddesi **“Temel milli yararlaraya aykırı hareket”** suçunu düzenlemiştir. Suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hali cezanın arttırılma nedenidir. Özel artırım nedenine gerek yoktur.

Madde 2.-Suçların Basın ve Yayın Yoluyla işlenmesi halinde kamu yararı kriterini getirmek suretiyle haber alma ve verme özgürlüğünü, denetim hakkını ve açık toplum ve şeffaflığı güvence altına almak gerektiği düşüncesiyle aşağıdaki maddelerde, fıkralarda, cümlelerde veya ibarelerde değişiklik yapmak gerekmiştir.

a.- Ceza Kanunu’nun **“Şerefe Karşı Suçlar Bölümünde”** **“isnadın ispatı”** hususu 127 nci maddede düzenlenmiştir. Yolsuzlukların boygösterdiği ülkemizde, bir kısım ceza davaları beraatle sonuçlandığı halde, beraate konu somut olay bütün çıplaklığı ile ortada kalmakta ve toplumda derin yaralar açarak güvensizlik yaratmaktadır.

Toplumumuzu rahatsız eden bu olumsuzluğun giderilmesi için, kesinleşmiş ilâma bağlı ve şikâyetçinin rızası şartları yerine sadece, kamu yararı ögesine yer verilmesinin, yolsuzluk suçlarında önleyici bir etkin olacağı gibi özellikle kamu görevlilerine karşı güven ve inancında yerleşmesine neden olacaktır.

b.- Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması 133 ncü maddeye göre suçtur. Bu suçun cezasının arttırılma nedenleri arasında **“Basın ve Yayın Yolu”** nu özel olarak saymak gereksizdir. Bunu düzenleyen cümlenin kaldırılması ve yerine bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayımlanmasında kamu yararı varsa faile ceza verilemeyeceğinin öngörülmesi gerekir ki basın özgürlüğü ve denetim kamu yararına işletilebilsin.

c.- Özel hayatın gizliliği Ceza Kanununun 134 ncü maddesiyle korunmuştur. Gizliliği ihlâl suçtur. Bu suçun alenen işlenmesi alenen işlenmesi halinde arttırılır. Suçun Basın yoluyla işlenmesini ayrıca arttırma nedeni saymaya gerek yoktur. Ancak basın ve yayın yoluyla suçun işlenmesi halinde olayda kamu yararı varsa 133 ncü maddedeki değişiklik gerekçesiyle **“kamu yararı varsa kişiye ceza verilmez”** cümlesi eklenmiştir.

d.- 285 nci madde Gizliliğin İhlâli suçunu düzenlemiştir.

Gizliliğin ihlâli suçtur. Gizliliğin alenen ihlâli cezanın arttırılma nedenidir. Basın yolu ile suçun işlenmesi aleniyetin özel halidir. Bu özel hali ayrıca cezanın arttırılma nedeni saymak yersizdir. Bu nedenle (3) ncü fıkranın kaldırılması gerekir.

Ayrıca (3) fıkra yerine basın ve yayın özgürlüğünü bir sonucu olarak **“Genel haber sınırlarını aşmayan yayından dolayı”** ceza verilemeyeceği yeni bir fıkra olarak eklenmiştir.

Madde 3.- Yürürlük maddesidir.

Madde 4.- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- Türk Ceza Kanunu'nun aşağıda yazılı maddeleri veya maddelerde yazılı fıkraları veya cümleleri veya ibareleri kanun metninden çıkarılmıştır.

a.- "İntihar" başlıklı 84 ncü maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yazılı; "Bu fiilin basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." cümlesi,

b.- "Hakaret" başlıklı 125 nci maddenin dördüncü fıkrasında yazılı "...basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, üçte bir oranında arttırılır." ibaresi,

c.- "Haberleşmenin gizliliği ihlâl" başlıklı 132 nci maddenin dördüncü fıkrasında yazılı "Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması halinde, ceza yarı oranında arttırılır." fıkrası,

d.- "Özel hayatın gizliliğini ihlâl" başlıklı 134 ncü maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde yazılı "Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, ceza yarı oranında arttırılır." cümlesi,

e.- "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlıklı Beşinci Bölüm'ün "Ortak hüküm" başlıklı "Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır." 218 nci maddesi,

f.- "Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak" başlıklı 220 nci maddenin sekizinci fıkrasında yazılı "Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında arttırılır." şeklindeki son cümlesi,

g.- "Adliye Karşı Suçlar" başlıklı İkinci Bölüm'ün "Etkin Pişmanlık" başlıklı 269 ncü maddesinin beşinci fıkrasında yazılı "iftira suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, bu madde hükümleri uygulanmaz." fıkrası,

h.- "Gizliliği ihlâl" başlıklı 285 nci maddenin üçüncü fıkrasında yazılı "Bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, ceza yarı oranında arttırılır." fıkrası,

ı.- "Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs" başlıklı 288 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı "Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında arttırılır." fıkrası,

j.- "Cumhurbaşkanınca hakaret" başlıklı 299 ncü maddenin ikinci fıkrasında yazılı "basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde üçte bir oranında arttırılır" ibaresi,

k.- "Temel milli yararlar karşı hareket" başlıklı 305 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı "ya da yararın basın ve yayın yoluyla propaganda yapmak için verilmiş" ibaresi.

MADDE 2.- Ceza Kanunun aşağıdaki maddeleri, fıkraları, cümleleri ibareleri değıştirilmiştir.

a.- 127 nci maddesi:

“İsnat edilen ve suç oluşturan fiilin ispat edilmiş olması halinde kişiye ceza verilmez. İsnadın ispatında ise öncelikle kamu yararı aranır; kamu yararı bulunmadığı takdirde, isnadın ispatında şikâyetçinin rızası aranır.”

b.- 133 ncü maddenin üçüncü fıkrası “Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde kamu yararı varsa kişiye ceza verilmez.”

c.- 134 ncü maddenin ikinci fıkrasının son cümlesi “Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde kamu yararı varsa kişiye ceza verilmez.”

d.- 285 nci maddenin üçüncü fıkrası “Bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, genel haber sınırlarını aşmayan yayından dolayı ceza verilmez.”

MADDE 3.- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4.- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

